

MI MLADI BORCI

POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI

STANOVSKI TEDNIK ZA SLOVENSKO DIJAŠTVO. — IZHAJA VSAK PETEK. — LETNA NAROČNINA: DIJAŠKA 16 DIN, NEDIJAŠKA 26 DIN, PODPORN VSAJ 30 DIN. — POSAMEZNA ŠTEVILKA 75 PAR — UREDNIŠTVO IN UPRAVA V LJUBLJANI V STRELIŠKI ULICI 12/II. — ČEKOVNI RAČ. ŠT. 16.078.

LETO I.

LJUBLJANA, PETEK, 10. SEPTEMBRA 1937.

ŠTEV. 52.

Naša tiskovna akcija

Zaključeno je prvo leto Borcev, preteklo je peto leto, kar izhaja Naša pot.

BORCI

Napovedi raznih »prijateljev«, ki so nas ob prvi številki zagotavljali, da bomo živeli kvečjemu štiri tedne, se niso uresničile. Borci so danes 200 strani debela knjiga, prihodnji teden preidemo v nov letnik.

Skušali smo se približati katoliškemu življenju slovenskega študenta. Tisto veliko delo za novi tip študenta, ki ga katoličani po vsem svetu z vso vmo opravljajo, naj bi se dovršilo tudi med slovenskim dijaštvom. Stari pohajkovaški in malo trezni študent izginja. Novi tipi vstajajo: komunistični komsomolec, divji propagator rdečih idej in mladi katoliški študent, ki v osvajanju prehiti komunisti, ki se v svojih dijaških letih z vso resnostjo pripravlja, da bo v svojem bodočem poklicnem življenju sodeloval pri obnovi sveta, katera mora priti. Brez take mladine ni bodočnosti. Pri rasti te nove katoliške mladine hočemo sodelovati tudi mi.

*

O Borcih so se slišale različne sodbe. Študent brez resnosti je na primer dejal, da Borcev ne vzame resno. Pokojni nadškof A. B. Jeglič pa je rekel akademikom v Stični: »Berem Borce, berem.« Tudi drugi ugledni katoliški možje so se zelo pohvalno izrazili o Borcih. Svojo sodbo o Borcih so izrekli mnogi katoliški listi, ki so, včasih z navedbo vira, včasih pa tudi brez navedbe, ponatiskovali cele kolone.

V novem letu hočejo biti Borci še bolj dijaški in s čim večje bližine spremljati življenje v našem dijaškem poklicu. Krog sotrudnikov raste, mlade moči se izpopolnjujejo, skušnja kaže pot.

NAŠA POT

Prvi zvezek Naše poti je izšel v času najhujšega boja za priznanje okrožnice Quadragesimo anno in papeževe avtoritete. Ta knjižica in tečaj dijaške Katoliške akcije sta ustavila med našim dijaštvom prodiranje krščanskega socializma najostrejših oblik in kritikastrsko odklanjanje okrožnic. To pa je za Našo pot lepše spričevalo kot vse drugo.

Nadaljnji zvezki so po vrsti obravnavali vprašanja, ki so za študenta najbolj na dnevnem redu: indeks, socialno vprašanje, načela. Knjiga o čitvu je odločno poudarila zahteve Cerkve glede prepovedanih knjig in s tem bistveno pripomogla do tega, da se je mišljenje o indeksu in cerkvenih določbah močno spremenilo.

V zadnjem šolskem letu so izšle v zbirki Naša pot tri važne okrožnice s komentarji: okrožnica o filmu, o krščanski državi in o komunizmu. Te okrožnice s svojimi komentarji, ki so jih napisali univerzitetni profesorji, pomenijo nedvomno za knjižnico vsakega inteligenta obogatitev.

Za leto, ki je pred nami, sta pripravljena za tisk že dva nova zvezka Naše poti, ki sta za našo katoliško inteligenco neprecenljivega pomena: prof. dr. Al. Odarja Temelji organizacije in 400 strani debela knjiga prof. Aleša Ušeničnika Katoliška načela.

Gotovo je, da je knjiga katoliških načel silno potrebna. Marsikdo o načelih veliko govori, dejansko in globlje pa o njih ničesar ne ve. Knjiga katoliških načel ni pisana nadčasovno, ampak prav za naše razmere. Obravnava vprašanje razmerja Cerkve do kulture, izraze: tveganost, doživetje in podobne. S tem velikim delom je zaključena obsežna trilogija Knjige načel. Od vseh treh zvezkov je zadnji, Katoliška načela, po vsebini najvišji in najgloblji in se odlikuje po izredno lepem in visokem slogu mojstra Ušeničnika.

Od vseh skritih sil, ki rešujejo svet, je trpljenje, združeno s trpljenjem Križanega, najbolj učinkovito. (Perreyve.)

Knjiga prof. dr. Al. Odarja Temelji organizacije globoko posega v organizacijsko naše življenje in bo veliki učbenik naših katoliških organizacij. Knjiga obravnava posebej škodljive predsojke proti organizaciji.

Nedvomno je zbirka Naša pot in list velika slovenska tiskovna akcija, akcija, za katero študentje veliko žrtvujejo, ki pa tudi vsa nesebično služi slovenski katoliški inteligenci in dijaštvu.

GOSPODARSKA STRAN

Tolikšno tiskovno podjetje, kot so Naša pot in Borci, je tudi velik gospodarski problem. Naša tiskovna akcija bi brez požrtvovalnosti vseh sodelavcev ne bila mogoča. Od pisateljev do zadnjega poverjenika nima nihče nobene osebne materialne koristi. Le če je cela tiskovna akcija tako izpeljana, je mogoča nizka cena, katero dijak zmore. Le tako je mogoče, da je v dveh letih pošla močna naklada druge izdaje Socialnega vprašanja, ki je ena izmed najdražjih knjig v vsej zbirki. Na drugi strani pa je neobhoden pogoj naše tiskovne akcije točno in takojšnje plačevanje naročnine. Tudi ideji mora denar služiti, a ne se umakniti.

Točno in redno plačevanje je za upravo toliko usluga, da ta rada stori drugo uslugo, to je popust pri Naši poti za naročnike Borcev, ki so plačali svojo naročnino. Ta usluga pa tudi za naročnike ni majhna, ker bo n. pr. letos že samo pred božičem znašal popust pri obeh knjigah dvanaest dinarjev. V nadaljnjih mesecih pa bo gotovo dosegel vsaj višino dijaške naročnine Borcev.

To so gospodarski problemi in računi, katerih si ne skrivamo in na katere opozarjati se nam ne zdi odveč. Zato pa upamo, da bo cela akcija ostala na zdravi gospodarski podlagi, dokler bo ostala vesela požrtvovalnost dijakov, ki zastoj razširjajo in s toliko ljubeznijo kot doslej podpirajo svoj dijaški tisk.

*

Mimo vseh novih načrtov in gospodarskih računov pa prosimo za blagoslov Njega, ki mu s svojim študentskim tiskom služimo, naj da to, kar vsi katoliški študentje iz srca želimo in za kar delamo: veliko sodobno katoliško mladino.

Simon Gregorčič v popravljeni izdaji

V Amerikanskem Slovincu, ki izhaja v Chicagu, beremo, kako se je neki »Mladinski List« zvest svojemu framsontstvu spozabil nad Simonom Gregorčičem. Ko so v Clevelandu ob priliki otvoritve Kulturnega vrta proslavljali goriškega slavčeka, je »Mladinski List« objavil ta umotvor:

MAVRICA

Biserna lestva se spenja v oblak, spušča se onkraj na zemeljski tlak, mavrica pisana, VISOKI prestol! VILE hodijo gor in pa dol, zlate kropilnice v rokah drže, zemljo prežejo hlade in poje. Gori na stolu pa DEZEK sedi, kapljici vsaki on srečo deli: Pade na polje - rodi zelenjad, kane na drevje - obilen da sad, kaplja na njivi - da žito zlato, kaplja na trti - pa vince sladko. Sreča se spušča na sleherni stvar, kadar zaliva DEŽEVNI vrtnar.

S. G.

Ali bo imel »Mladinski List« dela, preden bo iz svetovne literature iztrebil božje ime in kar spominja na vero!

Sodelavcem »Mladinskega Lista« čestitamo pri njihovem kulturnem delu. Sedaj si bodo najbrž sposodili Ivana Cankarja in Franceta Prešerna. Seveda naj nikar ne pozabijo na I. C. in F. P.!

KAKO JE Z BILBAOM?

Po zavzetju Bilbaa, Guernice in drugih baskovskih mest so se širile po vsem svetu strašne novice o grozodejstvih in opustošenju, ki da so ga napravile Francove čete. Resnico o teh dogodkih in o sedanjem stanju poroča angleški katoliški list »The Universe« po poročilih patra Gabane, ki je sam videl stvari, ki jih popisuje.

BILBAO RUSILI RDECI SAMI

Bilbao je sedaj zopet zelo prometno mesto. Zaradi državljanske vojske Bilbao ni posebno trpeč. V celem mestu je le nekaj ruševin, ki so nastale, ko so nacionalisti bombardirali mesto. Ti napadi so porušili le šest stavb. Večino škode so povzročile rdeče čete same pri umiku. Hoteli so celo tako uničiti mesto, kot so storili z Irunom, Guernico. Na univerzi de Duesto na primer so pripravili mine, ki so jih hoteli napolniti z dinamitom. Ker so imeli komaj za beg dovolj časa, so utegnili razstreliti samo šest mostov.

Preden se je mesto vdalo, so poklali na stotine ljudi predvsem meščanov, po navodilih rdečega odbora v mestu. Zadnje dni so se z blazno naglico vrstile pred sodiščem smrtnih obsodbe.

V NOVEM BILBAU

Bil sem v Bilbau, pripoveduje pater Gabana, ko so obhajali obletni-

co državljanske vojne. Najbolj ganljiva komemoracija se je vršila v kapeli na pokopališču. Na tem pokopališču počiva na stotine baskovskih meščanov iz najboljših družin... Civilni in vojaški dostojanstveniki in tisočglava množica je napolnila vse pokopališče da zadnjih stezic.

Na pokopališču je bila darovana sveta maša za duše žrtev. Poleg mene so klečali trije otroci, ki so neprestano jokali. Njihovega očeta, ki je bil tovarniški delavec v Sestao, v predmestju Bilbaa, so umorili rdeči, ker je bil po prepričanju karlist. Kmalu nato je umrla od žalosti tudi mati. In takih primerov ni malo. Slišal sem, kako so morili rdeči svoje lastne prijatelje zaradi prepričanja.

In vse te zločine je trpela vlada Baskov, ki se je vedno sklicevala na svoje versko mišljenje in klicala na pomoč celo Boga, da bi pridobila simpatije javnosti.

Dober mesec je že pretekel od osvojitve Bilbaa, a večina prebivalcev se še sedaj ni vživela v to, da so svobodni, tako je nanje vplival čas krvave strahovlade. Pretrpeli so take telesne in duševne muke, da se jim sedanja svoboda in mirno življenje zdi kakor sen. Le počasi se privajajo na prijetno resničnost in prav nič ne skrivajo svojega navdušenja za osvoboditelje.

Avtoriteto večamo, kadar kažemo v njej Boga, zmanjšujemo jo, kadar v njej kažemo človeka. (Monsabré).

Slava Zolaju!

Ob petdesetletnici Zolajevskega romana »La Terre«

Z »Zemljo« je Zola napisal »Georgica« razuzdanosti... Njegovo delo je slabo in on je eden izmed nesrečnejših, o katerih moremo reči, da bi bilo boljše zanje, če se ne bi rodili. Nihče pred njim ni zmetel skupaj toliko nesnage. To je njegov spomenik, kateremu se ne da oporekati veličine. Nikdar ni človek vložil toliko truda v ponižanje človečanstva, v zasramovanje vseh oblik lepote in ljubezni, v zanikanje vsega dobrega in lepega. Nikoli ni človek tako zatajil ideala človeka. — (Anatole France o Zolajevi »Zemlji«.)

Z donečim trobentanjem so oficialni literarni preroki naznanili praznovanje petdesetletnice Zolajevskega romana »La Terre«, dela, v katerem je pisec ponižal kmeta na stopnjo navadnega suroveža.

V Franciji so odložili praznovanje na poznejši čas. Za sedaj so se zadovoljili s plaho prireditvijo v mali občini Cloyes, v okrožju Eure et Loir, kjer je doma rodbina Zolajevske matere. Banketu je predsedoval minister Viollette, ki je med drugim imel tudi obilnat govor. Za tem je bilo na sporedu za občudovalce malovrednega poeta prijetno iznenadenje: sprehod skozi kraje, kjer se dogaja Zolajev roman.

Pri tem pa se je pripetil incident, o katerem poroča pariški »La Croix« tole:

Udeleženci banketa so šli k posestvu Villeloup, ki je v »Zemlji« opisano kot posestvo Hourdequin. Tu so našli na petdeset kmetov, ki so jih ustavili in jih niso pustili vstopiti. Vsa pogajanja z lastnikom kmetije, ki je kmetom načeloval, so bila zaman, kajti trdil je, da je spomin njegovega očeta v »Zemlji« osramočen. Nato so kmetje pozvali izletnike, naj odidejo.

To pa je tako razjezilo nekega literatka, da je pljunil na kmeta. V odgovor na to so pa kmetje ohladili razburjene gorečnice z nekaj vedri smrdeče gnojnice.

Pa dijaškem sejmu

Pisan vrvež, živahna množica valovi po starem smetišču. Tla so posuta s papirjem od starih knjig in z ostanki melon. Kriki se love z listi zastarele knjige v vetru, ki vzdiguje rjav prah, posebno opoldne, ko sonce močnejše pritiska. Dva mogočna kostanja dajeta senco in tam je največja gneča. Okoli po zidu so prislonjeni kupi koles; taka množina koles je tu, da jih drugje težko toliko vidiš. Stražnik je že tolikokrat pregledal prodajalca melon in prodajalko sadja, toda vedno znova se vračata, saj imata prav na dijaškem sejmu tako lepo priliko za zaslužek. Kdo bi si ne privoščil kosa melone, saj je dopoldan tako dolg in vročina huda. Seveda tudi slaščičarjev ne manjka. V belih predpasnikih ponujajo svoje bonbone in turški med. Prilike niso zamudili niti dalmatinski krošnjariji, ki se sem ter tja že znebijajo nožiča ali glavnika.

*

Oblast je sejem dovolila za 1. september. Toda dijak je neučakan in kajpak so prišli prodajalci in kupci že dan prej na odkazani prostor. A ko bi ostali na tem prostoru. Ne, podjetnejši so zasedli postojanke že na vogalu nebotičnika in celo pred glavno pošto. Dva ali trije stražniki seveda niso mogli veliko opraviti proti masi in zato je prišla na pomoč »konjenica«. Pa konj je neroden

in ne more v pasažo nebotičnika. Torej tudi konja nista veliko opravila. Moralo je priti do kompromisa. Dijaški sejem se sme predčasno začeti, toda le na prostoru ob klasični gimnaziji.

*

»Od prve do osme!« Ni jih malo, ki tako kličejo. »Ti, koliko že imaš?« »Za silo: včeraj in danes 150 čistega.« Čez nekaj časa pa: »Jutri grem na velesojem; greš z menoj? Bova pila.«

*

Uvaževanja vredni so tudi pevski koncerti. Stalna družba se postavi v krog, v sredo zložijo pevci svoje aktivke, potem pa se začne petje. Včasih ubrano, včasih pa tudi ne, se glase slovenske narodne pesmi. Če ne drugi, bi jih hvalili vsaj tisti naglušni očanec, ki je rekel: »Kaj, če je lepo, da je le glasno!«

*

Študent je vedno prebrisan. Neko dopoldne, ko je bila kupčija slaba, so si nekateri stavili za nalogo, da bodo spravili vse stanovalce sosedne hiše na okna. Rešitev problema je bila v tem, da so zagnali silen hrup in kričanje. Uspeh je bil viden. Okna so se odpirala in zaskrbljeni obrazi so s strahom gledali tulečo množico tam spodaj. Navihanci so se pa smejali.

BELGIJA ZOPER SUND

Belgijski kralj je izdal odlok, ki prepoveduje umazan tisk. Ministra za notranje posle je pooblastil, da ta odlok izvrši.

»LAICNA ŠOLA«

— VZGAJALISČE KOMUNISTOV

15. septembra bo preteklo 26 let odkar je Canalejasova vlada odpravila verouk v španskih šolah po načrtu framonov. Vsi tisti učenci, ki niso hoteli ostati brez verouka, so morali za verouk plačati posebne državne takse in konec vsakega semestra napraviti posebno izkušnjo. Poleg tega so smeli verouk poučevati le popoldne, ko je v južnih krajih huda vročina; tako je bilo poskrbljeno, da je bil pouk verouka kolikor mogoče malo uspešen. Nastopek te odredbe je bil, da od 225.000 učencev 170.000 ni hodilo k verouku. — To se je zgodilo pred 26 leti. V sedanji vojski pa so bili ravno letniki od 1911 navzgor tisti, ki so se bojevali za komunizem in anarhizem. To so sadovi brezverske vzgoje.

ROOSEVELT ŠTUDIRA

ENCIKLIKE

Ravnatelju londonskega lista »Catholic Times« je ameriški predsednik Roosevelt izjavil, da so mu papeške okrožnice v socialnopolitičnih vprašanjih silno koristile.

ZA KRŠČANSKE OTROKE KRŠČANSKE ŠOLE!

Gradiščanski deželni zbor v Avstriji je sprejel novo šolsko zakonodajo. Določbe novega zakona boljše izpolnjujejo krščanske zahteve, kakor dosedanje. Na Gradiščanskem imajo sedaj dve vrsti javnih šol: običajne javne šole, katere vzdržujejo pokrajinske samouprave in druge javne šole, ki so verske. Tako sedaj krščanskim staršem ni treba več pošiljati svojih krščanskih otrok v popolnoma ali napol laične šole kakor pri nas. Za to osnovno pravico krščanskih šol pa si bomo katoličani tam, kjer je še nismo dosegli, neutrudno prizadevali.

Kazalo

Za pravkar zaključeni letnik bomo poslali vsem našim naročnikom izbrano stvarno kazalo. Kazalo bo prirejeno tako, da bo služilo pri zbiranju snovi za predavanja in za debato. Kazalo bo obsegalo tri strani najdrobnejšega tiska.

Odg. urednik: Ciril Kovač (Ljubljana). Izdaja konzorcij (J. Prešeren, Ljubljana). Tiska Misijska tiskarna, Groblje-Domžale (Jože Godina).

